

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. De tempore celebrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

In lib. q. ad simpliciū q. 3. parum an. te med. to. 4.

Q. 79. art. 1. & 3. & 73. ar. 6. In ca. 10. ad Heb. non. p. cul. a. princ. tom. 5.

D. 584.

In ca. 10. ad Heb. non. re. more a. pri. tom. 5.

Quest. 85. ar. 1. & 3.

4. dist. 13. q. 1. ar. 2. q. 4.

Art. preced.

In prefat. 2. Pla. 21. circa prin. to. 8.

Leo in epist. 81. ca. 2. circa princip. Ita habetur de conf. d. i. c. necesse ē.

mo quidem, quia sicut dicit * Aug. ad Simpliciū: solent imagines earum rerum nominibus appellari, quarum imagines sunt: sicut cum intuentes tabulam aut parietē pictum, dicimus: ille Cicero est, & ille Salustius. Celebratio autem huius sacramenti (sicut supra dictum est) imago quaedam est representatiua passionis Christi, quę est vera eius immolatio, & ideo celebratio huius sacramenti dicitur Christi immolatio. unde † Ambrosius dicit super episto. ad Heb. in Christo semel oblata est hostia, ad salutem sempiternam potens. quid ergo nos? non nonne per singulos dies offerimus? sed ad recordationem mortis eius. alio modo, quantum ad effectum passionis Christi: quia scilicet per hoc sacramentum participes efficiamur fructus d. dominicę passionis. vnde in quadam dominicali oratione secreta dicitur: quoniam huius hostię commemoratio celebratur, opus nostrę redemptionis exercetur. quantum igitur ad primum modum, poterat dici Christus immolari, etiā in figuris veteris testamenti. vnde & Apoc. 13. dicitur: quorum nomina non sunt scripta in libro vitę agni, qui occisus est ab origine mundi: sed quantum ad secundum modum proprium est huic sacramento, quod in eius celebratione Christus immoletur.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. sicut † Ambrosius ibidem dicit: vna est hostia (quam scilicet Christus obrulit, & nos offerimus) & non multa, quia semel oblatus est Christus. Hoc autem sacrificium exemplum est illius: sicut enim quod vbique offertur, vnum est corpus, & non multa corpora, ita & vn sacrificium.

AD SECVDVM dicendum, quod sicut celebratio huius sacramenti est imago representatiua passionis Christi, ita altare est representatiuum crucis ipsius, in qua Christus in propria specie immolatus est.

AD TERTIVM dicendum, q. per eandem rationem etiam sacerdos gerit imaginem Christi, in cuius persona, & uirtute uerba pronuntiat ad considerandum, vt ex supradictis patet. * & ita quodammodo idem est sacerdos, & hostia.

ARTICVLVS I I.

Primum conuenienter sit determinatum tempus celebrationis.

AD SECVDVM sic proceditur. Videtur, q. inconuenienter sit determinatum tempus celebrationis huius mysterij. Hoc enim sacramentum est representatiuum dominicę passionis, vt dictū est: † sed commemoratio dominicę passionis fit in ecclesia semel in anno. dicit enim * Aug. super Pl. 21. Quotiescumque Pascha celebratur, numquid toties Christus occiditur? sed tamen annuaria recordatio representat quod olim factū est, & sic nos facit moueri, tamquam uideamus in cruce pendente Dominum. ergo hoc sacramentum non debet celebrari, nisi semel in anno.

¶ 2. Præte. Passio Christi commemoratur in ecclesia 6. feria ante Pascha, non aut in festo Natalis. Cū ergo hoc sacramentum sit commemoratiuum dominicę passionis, uideretur inconueniens esse, q. in die Natalis ter celebraretur hoc sacramentum: in pasce autem totaliter intermitteretur.

¶ 3. Præte. In celebratione huius sacramenti ecclesia debet imitari institutionem Christi: sed Christus consecrauit hoc sacramentum hora serotina. ergo

videtur, quod hora tali debeat hoc sacramentum celebrari.

¶ 4. Præte. Sicut habetur de conse. dist. 1. † Leo Papa scribit Dioscoro Alexandrino episcopo, quod in prima parte dici missas celebrare licet: sed dies incipit a media nocte, vt supra dictum est. ergo vsq. etiam post mediam noctem liceat celebrare.

¶ 5. Præte. In quadam dominicali oratione secreta dicitur, Concede nobis domine quęsumus hæc frequentare mysteria: sed maior erit frequentia, si etiam pluribus horis in die sacerdos celebret. ergo uideretur, quod non debeat prohiberi sacerdos pluries celebrare in die.

SED CONTRARIVM est consuetudo, quam seruat ecclesia secundum canonum statuta.

RESPON. Dicendum, q. (sicut dictum est) in celebratione huius mysterij attenditur representatiua dominicę passionis, & participatio fructus ei. Et sicut utrumq. oportuit determinare tempus aptum celebrationi huius sacramenti. Quia enim fructu dominicę passionis quotidie indigemus, propter quotidianos defectus, quotidie in ecclesia regulariter hoc sacramentum offertur. vnde & Dominus nos petere docet Luc. 11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, quod exponens † Aug. lib. de verbis Domini dicit: si quotidianus est panis, cur post annum illum sumas, quemadmodum Græci in oriente facere consueuerunt: accipe quotidie, quod quotidie tibi proficit. Quia uero dominica passio celebrata est a tertia hora usque ad nonam, ideo regulariter in illa parte diei, solenniter hoc sacramentum in ecclesia celebratur.

AD PRIMVM ergo dicendum, q. in hoc sacramento recolitur passio Christi, secundum q. eius effectus ad fideles deriuatur: sed tempore passionis recolitur passio Christi solum secundum hoc, q. in ipso capite nostro fuit perfecta: quod quidem factū est semel: quotidie autem fructum dominicę passionis fideles percipiunt. Et ideo illa commemoratio fit semel in anno, hoc autem quotidie, & propter fructum, & propter iugem memoriam.

AD SECVDVM dicendum, q. veniente ueritate, cessat figura. Hoc aut sacm est figura quedam, & I. ex plū dominicę passionis, sicut dictū est. * Et ideo in die quo ipsa passio Dñi recolitur, prout realiter gesta est, non celebratur consecratio huius sacri: ne in ecclesia ea et die sit sine fructu passionis, per hoc sacramentum nobis exhibitō, corpus Christi consecratum in die precedenti reseruatur sumendum in illo die: non aut sanguis, propter periculum, & quia sanguis specialius est imago dominicę passionis, vt supra dictū est. † Nec uerū est, quod quidā dicunt, q. per immisionem particule corporis Christi in uinū, conuertatur uinū in sanguinē: hoc n. aliter fieri non pōt, quā per consecrationē factā sub debita forma uerborum. In die aut natiuitatis plures missę celebrantur propter triplicē Christi natiuitatem: quarū una est æterna, q. quantū ad nos est occulta, & ideo una missa catur in nocte, in cuius introitu dñs, Dñs dixit ad me, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Alia autem est temporalis, sed spiritalis, qua l. Christus oritur tāquam lucifer in cordibus nostris, vt dicitur 2. Pet. 1. & propter hoc cantatur missa in aurora, in cuius introitu dñs lux fulgebit hodie super nos. Tertia est Christi natiuitas temporalis, & corporalis, sicut quam uisibilis nobis processit ex uero uirginali, carne idutus. Et ob hoc cantatur tertia missa in clara luce, in cuius introitu dicitur: puer natus est nobis: licet ecouerso possit dici

Art. prec. 4. 79. ar. 1.

In ferm. 81. pari a. med. q. 10. to. 10.

In corp. & locis libere citatis.

Q. 81. ar. 1. ad 1. & q. 76. ar. 3. ad 3.

De conf. ca. Noct.

dici q̄ natiuitas æterna s̄m se est in plena luce: & ob hoc in euangelio tertiæ missæ fit mentio de natiuitate æterna: s̄m autem natiuitatem corporalem, ad literam natus est de nocte, in signū quod ueniebat ad tenebras infirmitatis nostræ. vnde & missa nocturna dicitur euangelium de corporali Christi natiuitate: sicut etiam & in alijs diebus in quibus occurrunt plura Dei beneficia, uel recolenda, uel expetenda, plures missæ celebrantur in die: puta una pro festo, & alia pro ieiunio, uel pro mortuis.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut dictum est superius) * Christus uoluit ultimum hoc sacramentum discipulis tradere, ut fortius eorum cordibus imprimeretur. & ideo post cœnam in fine diei hoc sacramentum consecrauit, & discipulis suis tradidit. A nobis tamen celebratur hora dominicæ passionis, scilicet diebus festis in tertia, quando crucifixus est linguis iudeorum, ut d̄r Mar. 15. & quando Spiritus sanctus descendit super discipulos, uel diebus profestis in sexta: quando crucifixus est in manibus militum, ut habetur Ioan. 19. uel diebus ieiuniorum in nona, quando uoce magna clamans emisit spiritum, ut dicitur Matth. 27. Potest tamen tardari, maxime quando sunt ordines faciendi, & præcipue sabbatho sancto, tum propter prolixitatem officij, tum quia ordines pertinent ad diem dominicam, ut habetur in Decret. distin. 75. cap. 1. quod à patribus. Possunt tamen missæ celebrari in prima parte diei propter aliquam necessitatem, ut dicitur de consecr. distin. 1. cap. Necessè est &c.

AD QVARTVM dicendum, q̄ regulariter missa debet celebrari in die, & non in nocte: quia ipse Christus est præsens in hoc sacramento, qui dicit Ioan. 9. Me oportet operari opera eius, qui misit me donec dies est: uenit nox quando nemo potest operari, quando in mundo sum, lux sum mundi: ita tamen quod principium diei accipiatur non à media nocte: nec etiam ab ortu solis, id est, quâdo substantia solis apparet super terram, sed quando incipit apparere aurora: tunc enim quodammodo dicitur sol ortus, in quantum claritas radiorum eius apparet. vnde & Marci. 16. dicitur, quod mulieres uenerunt ad monumentum orto iam sole: cum tamen uenerint, cum adhuc tenebræ essent ad monumentum, ut dicitur Ioan. 20. Sic enim hanc contrarietatem soluit 1. August. in lib. de consen. Euang. Specialiter tamen in nocte natalis Domini missa celebratur propter hoc, quod Dominus in nocte natus est, ut dicitur de consecr. * dist. 1. c. Noctè &c. & similiter etiã in sabbatho sancto circa noctis principium, propter hoc quod Dominus nocte surrexit, id est, cum adhuc tenebræ essent ante manifestum solis ortum.

AD QVINTVM dicendum, quod sicut habetur de consecr. distin. 1. ex Decreto 1. Alex. Papæ, iussit sacerdoti unam missam in die una celebrare: quia Christus semel passus est, & totum mundum redemit, & ualde felix est, qui unam digne celebrare potest: quidam tamen pro defunctis unam faciunt, alteram de die, si necesse sit. Qui uero pro pecunia aut adulationibus secularium, una die præsumunt plures celebrare missas, non estimo euadere damnationem. & extra de celebrat. miss. dicit Innoc. tertius, quod excepto die natiuitatis dominicæ (nisi causa necessitatis suadet) sufficit sacerdoti semel in die unam missam solummodo celebrare.

ARTICVLVS III. Vtrum oporteat hoc sacramentum celebrari in domo et uasis sacris.

AD TERTIUM sic procedit. Vt q̄ non oporteat hoc sacramentum celebrari in domo & uasis sacris. Hoc enim sacm est representatiuum dominicæ passionis: sed Ch̄s non est passus in domo, sed extra portam ciuitatis, s̄m illud Hebr. ult. Iesus, ut sanctificaret p̄ suum sanguinem populū, extra portam passus est. ergo ut q̄ hoc sacramentum non debeat celebrari in domo, sed magis subdico.

¶ 2. Pret. In celebratione huius sacri debet ecclesia imitari morem Christi & apostolorū: sed domus, i qua primo Ch̄s hoc sacm fecit, non fuit consecrata: sed fuit quoddã cœcenaculum, à quodã patrefamilias preparatum, ut h̄r Lucę 22. Legitur etiã Actōrū 2. q̄ Apostoli erant perdurantes vnanimiter in templo, & frangentes circa domos panē, & sumebãt cibū cum exultatione. ergo nec modo oportet domos esse consecratis, in quibus hoc sacramentum celebratur.

¶ 3. Pret. Nihil frustra i Ecclesia fieri debet, quæ spiritu sancto gubernatur: sed frustra ut adhiberi consecratio ecclesiæ uel altari, & huiusmodi reb. inanimatis, quæ non sunt susceptiue gratiæ, uel spiritualis uirtutis. Inconuenienter igitur huiusmodi consecrationes in ecclesia fiunt.

¶ 4. Pret. Solum diuina opera debent recoli cum quadã solennitate, s̄m illud Psal. 91. In operibus manuum tuarum exultabo: sed ecclesia uel altare opere humano consecrat, sicut & calix & ministri, & alia h̄mōi: sed horū consecrationes non recoluntur celebriter in ecclesia. ergo neq̄ consecratio ecclesiæ uel altaris, cum solennitate recoli debet.

¶ 5. Pret. Veritas debet r̄ndere figure: sed in veteri testō, quod gerebat figurã noui, non fiebat altare de lapidib. sectis. d̄r enim Exod. 20. Altare de terra facietis mihi. q̄ si altare lapideum feceris mihi, non edificabis illud de sectis lapidib. Exodi 27. mandat fieri altare de lignis sethim uestitis aere, uel etiã auro, ut h̄r Exod. 25. ergo uidetur inconuenienter obseruari in ecclesia, quod altare fiat solū de lapide.

¶ 6. Pret. Calix cū patena representat sepulchrū Christi, qd̄ fuit excisum in petra: ut in euangelij h̄r. ergo calix debet de petra

Super Questionis 83. Artic. tertium.

IN art. 3. quæst. 83. Ad tertium dubij occurrit de uirtute altaris ecclesiæ, & aliorū inanimatorū consecratorū: an sit solū ex parte nostri (qui inde concipiunt reuerentiam ac deuotionē) an ex parte rei, & si ex parte rei, an sit in ipsis reb. uirtus aliqua spiritualis, an sola diuina assistentia, & an general modo tantum, an speciali quodam modo diuina ibi uirtus assitit.

¶ d horum euidentiā sciendum est, q̄ sunt in hac re modo dicendi duo extremi. Alter, q̄ huiusmodi consecrationes ab ecclesia, adiuuata, ex parte tr̄n̄sententia: ita deuotio nostra est, quæ effectus diuinæ uirtutis prouocat apparere ibi magis quam alibi: quoniam Deus nullo speciali modo est in his post consecrationē: quo prius non erat. Et ratio est, quia consecrationes istæ sunt humana opera, nihil conferentes rei consecratæ, s̄m rem. Alter, quod p̄ huiusmodi consecrationes adipsas res ipsæ quandã uirtutem spirituale, quæ est quadam qualitas intentionalis, uel intentio coloris in aere, & super uerba literæ huius fundat. Verque autem modus uirtutis uisus, & media uia procedendo, dicendum est, quod per huiusmodi consecrationes adipsas res spirituales uirtutem inchoatue, & in hoc ipso sonantur diuinam præsentiam speciali modo. Consecrationes siquidē ecclesiasticæ non sunt humana tantū opera, sed sunt efficaces ex Christi sacerdotio: à quo sicut per seipsum efficaciam habent sacramentalis operationes, quia ab ipso immediate sunt instituta sacramenta, ita participatum in ministris suis efficaciam præbet consecrationibus, quæ ab ipso sunt: ita quod

De consecr. dist. 75. cap. 1. quod à patribus. De consecr. dist. 1. cap. Necessè est &c.

De consecr. dist. 1. c. Noctè &c.

De consecr. dist. 1. c. Noctè &c.

In decret. dist. 75. cap. 1. quod à patribus.

4. dist. 73. q. 1. art. 2. q. 5. & dist. 74. q. 2. art. 2. ad 9.

De consecr. dist. 75. cap. 1. quod à patribus.

De consecr. dist. 1. c. Noctè &c.

De consecr. dist. 1. c. Noctè &c.

In decret. dist. 75. cap. 1. quod à patribus.